అమ్మకావాలి

గోగినేని మణి

అంబా... అంబా... అంబా...అంబా...

లేగ దూడ అరుపులకు చిట్టితల్లికి మెలకువ వచ్చేసింది. కళ్ళు నులుముకుంటూ లేచి కూర్చుంది. మెల్లగా పెరట్లోని గొడ్ల చావిడి దగ్గరకు నడిచింది. అక్కడ చిన్న కర్రాటకు కట్టి వున్న దూడ దగ్గరకు చేరింది. ఆ వేకువలో వెన్న ముద్దలా వున్న దూడను తన చిట్టి చేతులతో నిమురుతూ 'బుజ్జి కన్నా... ఆకలేస్తోంతా' అని అడిగి 'వుండు నే ఇప్పుతాలే అంటూ హామీ ఇచ్చింది.

లేగదూడ అర్థమైనట్టుగా హుషారుగా అటూ ఇటూ గెంతులు వేసింది. చిట్టితల్లి ఆ చిన్న కర్రాట పైకి ముడిని మెల్లగా చేతులు కందిపోయినా ఓర్చుకుంటూ కష్టపడి పైకి తప్పించింది.

బంధ విముక్తి కాగానే దూడ తాడుతో సహా ఛెంగున తల్లి దగ్గరకు దూకింది! ఆబగా, ఆర్తిగా, పాలు తాగుతోంటే... పులకించి పోయినట్టుగా గోమాత కళ్ళు మూసుకుంది ఒక క్షణం. ఆ తరువాత కృతజ్ఞతగా చిట్టితల్లి వేపు చూసింది. నడుంమీద చేతులు పెట్టుకుని చిట్టితల్లి ఆ దృశ్యాన్ని ఆనందంగా చూస్తూ నిలబడింది.

"ఒరే నారిగా.. ఎక్కడ తగలడ్డావురా! దూడ తాడు విప్పుకుంది. త్వరగా రా పాల తపాలాతో నీళ్ళు తీసుకురా!" వాకిలి వూడుస్తున్న రాజమ్మ చేతిలోని చీపురును క్రింద పడేసి కేకలు పెట్టింది.

నీళ్ళ గాబు కడుగుతున్న నారయ్య రాజమ్మ కేకలకు హడలిపోయి, ఆ పని మానేసి తపాలాతో ప్రత్యక్షమయ్యాడు అది రాజమ్మ చేతికిచ్చి దూడను ఇవతలకు లాగికర్రాటకు బంధించాడు.

"నాన్నమ్మా... బుజ్జికి ఆకలేసి 'అంబా' అని అరుత్తోంటే... మరే... నేనే వదిలి పెత్తానూ.."ముద్దు మాటలతో చెప్పింది చిట్టితల్లి.

"ఓసి భడవా! ఇది -నీ నిర్వాకమన్నమాట!" మురిపెంగా చిట్టి తల్లి బుగ్గల్ని పుణికింది."అయ్యో తల్లీ! అర చేతులు చూడు ఎలా కందిపోయామో!" అంటూ లేత చిగుళ్ళు లాంటి ఆ అరచేతుల్ని బుగ్గలను తాకించుకుని ముద్దు పెట్టుకుంది పాల తపాలా ఒకచేతిలో పట్టుకుని, మరొక చేతిలో చిట్టితల్లిని నడిపించుకుంటూ ఇంటి లోనికి వెళ్ళబోతూ, గాబు దగ్గర మొహం కడుగుతున్న కొడుకుని చూసి ఒక క్షణం ఆగింది రాజమ్మ.

"చూశావ్రా రావుడూ... చిట్టితల్లి తెలివి తేటలు! నిన్న నన్ను 'దూడ అంబా అని ఎందుకు అరుస్తుందీ' అనడిగితే ఆకలేసి అమ్మని అలా పిలుస్తుందని చెప్పా. అందుకని ప్రొద్దున్నే దూడకి ఆకలేసి అరుస్తోందని తాడు వూడదీసింది! మొహం ఇంత చేసుకుని కొడుక్కి చెప్పింది. మనమరాలి ముచ్చట్లు గురించి చెప్పేటప్పుడు ఆవిడ మొహంలో ఆనందం ఒకటే రెపరెపలాడి పోతుంది! ఆవిడ కొడుకుతో ఎపుడు మాట్లాడినా, ఆ మాటల్లో రెండే విషయాలు చోటు చేసుకుంటాయ్! పొలం అచ్చట్లు... చిట్టితల్లి ముచ్చట్లు!

"చిట్టితల్లి ఏంచేసినా ఆమెకి అపురూపంగా, ఆశ్చర్యంగా వుంటుంది!" మనసులో అనుకుంటూ చిన్నగా నవ్వి వూరుకున్నాడు రామారావు.

వంట గదిలో వున్న విమలకి అత్తగారు మురిసిపోతూ చెప్పిన మాటలు వినిపించాయి. మండుతున్న పొయ్యిలా మనసు భగభగ లాడింది. విసురుగా వచ్చి చిట్టితల్లి వీపుమీద ఒక్కటేసి కుర్చీలో కూలేసింది లోపలకు లాక్కువెళ్ళి.

"ఆగొడ్ల చావిడిలోకి ఎందుకు తగలడ్డావు? ఆవుల్తో, దూడల్తో నీకేంటి పని? పాలు పితుక్కోవటం... పిడకలు చేసుకోవటం... ఇదే రాత దేముడు నీ మొహాన రాసినట్టున్నాడు. అందుకే నీకిలాంటి బుద్ధులు!" అందరికీ వినిపించేటట్టు కేకలు వేసింది.

రాజమ్మ నిశ్చేష్టురాలై నిలబడిపోయింది. 'రోజూ ఉన్నదేగా. ఈ రోజు క్రొత్తగా ఏం జరిగిందని పసిదాని మీద చేయి చేసుకుంది? మనసులో ఏదో పెట్టుకుని దానిమీద విరుచుకుపడింది. అత్తమీద కోపం దుత్తమీద చూపటం అంటే ఇదే కాబోలు' అనుకుంటూ లోపలికి నడిచింది.

పొయ్యి రాజేసి పాలు పడేసింది. రామారావు వరండాలో కూర్చు■ పేపరు చదువుకుంటూంటే చేటలో బియ్యం పోసుకుని కొడుక్కు దగ్గరగా మెట్టు మీద కూర్చుంది.

"ఏవిట్రా రావుడూ... కోడలు అదోలా వుంటోంది. నువ్వేమైనా అన్నావా? ఉత్తు పున్నానికేఇందాక ఆ పసి దాని మీద విరుచుకుపడింది. రాత్రి కూడా అంతే.

"అమ్మి... అమ్మి" అనమని చెప్పి కోప్పడుతోంది. 'మొండిదానివి. నీచేత ఒక్క మాట చెప్పించలేక పోతున్నాను' అంటూ పిల్ల నెత్తిమీద ఒక్కటేసింది!" అంది రాజమ్మ.

రామారావు నవ్వాడు.

"అమ్మ కాదే బాబూ! మమ్మీ అనమని అయి వుంటుంది".

"సరేలే. ఏదో ఒకటి. ఇంతకీ సంగతి ఏంటంట?" అంటూ ఆరా తీసింది.

కొడుకు చెప్పిన విషయం విని ఆశ్చర్యంతో బుగ్గలు నొక్కుకుంది. నాలుగేళ్ళ పసిముండ హాస్టల్లో వుండి చదువుకోవాలా? ఈ వూళ్ళో బడి పనికి రాదా? కన్నతల్లి గుండె జాలీ, మమతా లేని రాతి బండయి పోయిందా?!

"నువ్వేమన్నావ్?" ఆత్రంగా అడిగింది కొడుకుని.

"ఒప్పుకోలేదనే ఆ కోపం" కొడుకు సమాధానం విని తేలిగ్గా నిట్టూర్చింది. ఎలిమెంటరీ స్కూలుకాకపోతే శర్మగారి బడికి పంపిద్దాం. అయన కూతురు బి. ఏ. చదివిందిగా. ఆ అమ్మాయి పాఠాలు చెబుతోందట. ఇంగ్లీషు చెప్పమందాం. ఏదైనా చెప్పిన వెంటనే ఇట్టే నేర్చుకుంటుంది మన చిట్టితల్లి" రాజమ్మ అంటోంటే విసురుగా వచ్చి విమల కల్పించుకుంది.

"నా కూతుర్ని ఆ తాటాకుల బడిలో వెయ్యాలా? ఏం, కాన్వెంట్‌లో చదివించుకునే తాహతు లేదా మీకు? ఆ రాయుడిగారి కొడుకు పిల్లల్ని చదివించుకోవటానికి ఏకంగా పట్నంలో కాపురమే పెట్టాడు. నీ కొడుకెలాగూ ఈ వూరినీ, ఆ పొలాన్నీ వదిలి రాడు. పోనీ పిల్లనయినా హాస్టల్లో పెట్టి చదివించుకోటానికి వీల్లేదా?"

"ఆఁ... ఆ రాయుడిగారి కామేశం సంగతే చెప్పు. పెళ్ళాం పల్లెటూళ్ళో వుండలేనని గోలపెడితే, పిల్లల చదువు వంకతో కాపురం పెట్టాడక్కడ. అందుకే ఏడాదికో ఎకరం అమ్ముకుంటున్నాడు. ఆ పిల్లలు సవ్యంగాచదివి, ఏదో నౌఖరీ చేసి తల్లీ తండ్రీ అని ఇంత పెడితే తప్ప, చివరకు వాళ్ళకు తింటానికి ఎకరం కూడా మిగలదు! స్వంతంగాచేసుకునే సేద్యానికీ, కమతగాళ్ళతో చేయించే దానికీ వున్నంత తేడా తల్లీతండ్రీ అలనా పాలనాలో పెరిగిన పిల్లలకీ, హాస్టలులో పెరిగేవాళ్ళకీ ఉంటుంది! ఎక్కడైనా అవే అక్షరాలు గందా, ఏ వూరైనాచదువు ఒకటి కాదూ? వూరు వూరికీ మారిపోతుందా? డబ్బెక్కువ ఖర్చు పెడితే చదువు గొప్పదైపోతుందా?"

"పిండికొద్దీరొట్టె అన్నారు. అలాగే డబ్బుకొద్దీ

చదువెందుకు కాదూ...?" అంటూ విసురుగా లోపలికి వెళ్ళిపోయింది విమల. "ఈ చాదస్తపు ముసలావిడికి చదువులు ఈ రోజుల్లో ఎలా వున్నాయో తెలియదు. చెబితే అర్థం కాదు" విసుక్కుంది మనసులో.

"పిచ్చి బాగానే తలకెక్కినట్టుంది" రాజమ్మ గొణుక్కుంది మెల్లగా.

సమయం వచ్చినప్పుడల్లా భర్తతో వాదన పెట్టుకుని తన పంతం నెగ్గించుకోవాలని విమల తాపత్రయపడుతోంది. విమలని ఆ ఆలోచన నుండి ఎలా తప్పించాలా అని రామారావు ఆలోచిస్తున్నాడు. ఆ పెళ్ళి ప్రయాణం లేకుంటే ఈ గొడవ వచ్చేది కాదేమొ అనుకున్నాడు.

అంతకు రెండు రోజుల ముందు రామారావు, విమలా చిట్టితల్లితో ప్రక్కనున్న బస్తీకి బంధువుల పెళ్ళికని వెళ్ళారు. ఆ వూళ్ళోనే వుంటున్న పెళ్ళికి వచ్చిన విమల పెద్దమ్మ కూతురు లత ఆ రోజు వాళ్ళబ్బాయి సునీల్ పుట్టిన రోజని ముహూర్తం కాగానే వాళ్ళింటికి బలవంతం చేసి తీసుకెళ్ళింది విమలా వాళ్ళని.

వీళ్ళు వెళ్ళేసరికి లత పిల్లలిద్దరూ కాన్వెంట్‌కి వెళ్ళటానికి రెడీ అయి వున్నారు. యూనిఫామ్, బూట్లు, టై, టిఫిన్ బాక్సులు, పుస్తకాల బాగ్సు... హంగూ, ఆర్భాటంగా తయారై 'మమ్మీ టా...టా...' అని చెబుతూ రిక్షాలెక్కి స్కూలుకి వెళ్తుంటే విమలకి చాలా ముచ్చటగా అనిపించింది.

సాయంకాలం లత కొడుకు సునీల్ తన ఫ్రెండ్సుని నలుగురైదుగురిని తీసుకు వచ్చాడు. లత, లత భర్త శంకర్‌ల ఫ్రెండ్సు కూడా కొంతమంది తమ పిల్లలతో పార్టీకి వచ్చారు.

పార్టీ జరుగుతున్నప్పుడు ఆ పిల్లలు 'ఐ వాంట్ వన్ మోర్, ఆంటీ, ప్లీజ్' 'నో, థాంక్స్', 'ఐ డోంట్ టాకిట్'... ఇలాంటి చిన్న చిన్న మాటలు మాట్లాడుతోంటే ఆశ్చర్యంగా, అపురూపంగా వుంది విమలకు. ఎంతైనా కాన్వెంట్‌లో చదివే పిల్లల కళే వేరు' అనుకుంది మనసులో.

లత కొడుకు సునీల్ వారపత్రిక తెచ్చి ఏదో బొమ్మని చూపించి'ఇదేం సినిమా, మమ్మీ' అనడిగితే పేరు చెప్పి యాభై రోజుల ఫంక్షన్ జగింది ఆ సినిమాకి' అని వివరం చెప్పింది లత. 'యాభై అంటే ఎంత అన్నాడు మళ్ళీ. 'ఫిఫ్టీ' అని చెప్పి ఒక కులాసా నవ్వు నవ్వి 'వీళ్ళకి తెలుగు రాయటం, చదవటం కూడా రాదు' అంది విమలతో.

"మరి తెలుగు రాకపోతే ఫెయిల్ అవరా?" సందేహం వెలిబుచ్చింది విమల.

"వాళ్ళ కాన్వెంట్‌లో తెలుగు వచ్చినా, రాకపోయినా అసలు పట్టించుకోరు. ఆ సబ్జెక్ట్‌లో మార్కులు రాకపోయినా ఫెయిలవరు" అంది లత అదే కాన్వెంట్‌లో ప్రత్యేకత అన్నట్టు.

"ఈ వూరు మొత్తంమీద మా పిల్లలు చదివే

'వికాస్' కాన్వెంట్‌లోనే ఫీజులు ఎక్కువ తెలుసా?" కొంచెం గర్వంగా చెప్పి, ఆ కాన్వెంటులో సీట్ల కోసం ఎలాంటి రికమెండేషన్లు ఉపయోగించిందీ, ఎంత డొనేషను ఇచ్చిందీ ఆ పాట్లన్నీ గొప్పగా వర్ణించింది.

ఇక సంభాషణ కాన్వెంట్ చదువుల మీదకు వెళ్ళింది. వికాస్‌కాన్వెంట్‌లో పిల్లలు చదువుకోవటం తల్లిదండ్రులకి ప్రిస్టేజీని అందరూ అంగీకరించి లత, శంకర్‌లు అదృష్టవంతులని ఏకగ్రీవంగా తీర్మానించారు. ఆ తర్వాత వాళ్ళ పిల్లలు చదివే కాన్వెంట్ గురించి అంతే యధాశక్తి వివరించారు. "మా కాన్వెంట్‌లో పిల్లలు పుట్టగానే అప్లై చేస్తే వాళ్ళకి నాలుగేళ్ళు వచ్చేసరికి గానీ సీటు ఇవ్వరని" ఒకరంటే 'మా కాన్వెంట్‌లో అయితే పుట్టక ముందే ప్రెగ్నెన్సీ రాగానే అప్లై చేయాలని మరొకరు, మా పిల్లలు చదివే కాన్వెంట్‌లో బూట్లు పాలిష్ చేసి లేకపోయినా, బట్టలు ఐరన్ చేసినవి వేసుకు రాకపోయినా, వెంటనే వెనక్కి పంపించేస్తారని ఇంకొకరు చెప్పుకొచ్చారు.

ఆ కాన్వెంట్ చదువుల వైభవాన్ని విమల ఒళ్ళంతా చెవులు చేసుకుని ఆసక్తిగా వింది. రామారావుకి మాత్రం చాలా చిరాకుగా అనిపించింది. ఇంగ్లీషుకి ప్రాముఖ్యత వుంది. నిజమే. దానిని ఎవరూ కాదనరు కాని తెలుగు వాళ్ళ పిల్లలకి తెలుగు రాకపోవటాన్ని చిన్నతనంగా అనుకోకుండా, అదే ఒక ప్రత్యేకతగా ఫీలవుతున్నారేమిటా అని ఆశ్చర్యపోయాడు.

"స్కూల్లో తెలుగు సరిగా చెప్పకపోతే, వీళ్ళకి ట్యూషనుంది కదా, ఇంటి దగ్గరెందుకు చెప్పించటం లేదు?" రామారావు అడిగాడు.

"ఆ ట్యూటర్ ఆంగ్లో ఇండియన్. ఆమెకే తెలుగు సరిగా రాదు. ఇక వీళ్ళకేం చెబుతుందీ! నన్ను 'ఆయన ఆఫీసు నుండి వచ్చారా' అనడగటానికి 'అది ఆఫీసు నుండి వచ్చిందీ' అనడుగుతుంది" పకపక నవ్వుతూ లత చెప్పింది.

అంతా నవ్వారు.

"మా పిల్లలూ అంతే. తెలుగు పుస్తకాలు ముట్టుకోరసలు. అదేమిటో తెలుగంటే ఎలర్జీ వాళ్ళకి" ఒకామె చెప్పింది.

ఆ తర్వాత నలుగైదుగురు పిల్లలు వాళ్ళ స్కూలులో నేర్పించిన రైమ్స్ యాక్షన్ చేస్తూ చెప్పారు. ఒక్క మాటా వినిపించక పోయినా, వాళ్ళు ఏదో అప్పా, బుష్పా అంటూ చెబుతోంటే, విమల ముగ్ధురాలై పోయింది. అంత చిన్న పిల్లలు ఇంగ్లీషులో చెబుతున్నారంటే ఎంతో గొప్పగా అనిపించింది.

ఎవరో చిట్టితల్లిని [illegible] చెప్పమని అడిగితే, [illegible] చేసుకుని అందర్నీ [illegible] [illegible] కొన్ని [illegible] గా [illegible] అనిపించలేదు విమలకి. కోపం వచ్చింది. ఆ [illegible] తెలుగు పద్యాలెన్ని చెప్పి [illegible] అవి మనసులో [illegible] [illegible] ఆ తెలుగు పద్యాలు చెప్పనవసరం [illegible] సరిపెట్టుకుంది.

[illegible] 'చిట్టితల్లీ' అని పిల్చింది. తన పేరు 'సుశీల' అని చిట్టితల్లికి గుర్తుందదు. [illegible] చిట్టితల్లీ అని పిలుస్తోంటే, ఇంట్లో వాళ్ళకి [illegible] వాళ్ళకి ఆ పేరే అలవాటయి పోయిందట. అప్పటినుంచి తమ పిల్లల్ని స్వీటీ, డిక్కీ, ట్వింకిల్ అని ముద్దు పేర్లతో పిలుస్తోంటే చిట్టితల్లీ, చిన్నితల్లీ అని పేరు పెట్టిన అత్తగారిమీద అకస్మాత్తుగా ఆగ్రహం కలిగింది విమలకి.

ఒకామె వాళ్ళబ్బాయి పేరు శశికాంత్ అయితే 'షషి' అని పిలవటం గమనించింది. ఇక నుండీ తను కూడా చిట్టితల్లీ అని పిలవకుండా 'శీల' అని పిలవాలని నిర్ణయం చేసుకుంది.

చిట్టితల్లిని ఇంకా స్కూలులో చేర్పించలేదా అని ఒకామె ఆశ్చర్యం వెలిబుచ్చింది. విమల చిన్న బుచ్చుకుంది. అదేదో తప్పయినట్టుగా. వాళ్ళ వూళ్ళో కాన్వెంట్ లేదు కాబట్టి రెసిడెన్షియల్ స్కూలులో చేర్పించమని ఇంకొకరు ఉచిత సలహా ఇచ్చారు. ఇంకొకామె చిట్టితల్లి వయసే వున్న తన పిల్లలిద్దరినీ వూళ్ళోనే అయినా హాస్టల్‌లో చేర్పించాననీ, ఇంట్లో పిల్లలు గారాబంతో పాడయి పోతారనీ, అక్కడయితే, క్రమశిక్షణ నేర్చుకుంటారని చెప్పుకొచ్చింది.

"అంతేనా? లేక పిక్నిక్కులకో, పార్టీలకూ తిరగటానికి అడ్డొస్తారనా?" చిరాకుగా మనసులోనే విసుక్కుంటూ అక్కడ నుండి లేచి లోపలికి వెళ్ళిపోయాడు రామారావు.

కానీ ఆ సలహా అద్భుతంగా నచ్చింది విమలకు. తను పుట్టి పెరిగింది పల్లెటూరిలో. హైస్కూలు చదువుతో ఆగిపోయింది పల్లెటూళ్ళో కాపురం వెలగబెడుతోంది. తన కూతురు కూడా తనలాగే అయిపోవాలా? అంతే అంతంత డబ్బు ఖర్చు పెట్టి కాన్వెంట్‌లో చదివించుకుంటూంటే... వాళ్ళంతా కలెక్టర్లు, ఇంజనీర్లు, డాక్టర్లు అయిపోతే తన చిట్టితల్లి మామూలుగా వుండిపోవాలా? వీల్లేదు. ఏమైనా సరే, కాన్వెంట్‌లో చేర్పించాలి. మనసులో గట్టిగా ప్రతిన బూనింది విమల.

అందుకే ఇంటికి రాగానే తన నిర్ణయాన్ని చెప్పి పట్టుబట్టింది రామారావు ఒప్పుకోక పోయేసరికి సత్యాగ్రహం మొదలుపెట్టింది. ఆ కోపంలో విమలకి తమ పద్ధతులు... జీవన విధానం అన్నీ మోటుగా అనాగరికంగా కనిపిస్తున్నాయి.

అత్తగారు కొడుకుని రావుడూ... అని పిలుస్తూంటే "రావుడూ, భీముడూ అంటూ ఏమిటా పిలవటం అంత వయసొచ్చిన కొడుకుని. 'బాబూ, రామూ' అని పిలవకూడదూ" అని విసుక్కుంది భర్త దగ్గర.

"ఇంకా నయం. ఏమండీ, రామారావుగారూ అని పిలవాలనలేదు. అమ్మ అలా పిలుస్తోంటే, అమ్మ గుండెలోని ఆప్యాయత అంతా ఆ పిలుపులోనే ఒలుకుతున్నట్టు... నోరారా చిలుకుతున్నట్టు వుంటుంది నాకు మాత్రం!" కవ్విస్తూ రామారావు అన్నాడు చిరునవ్వుతో.

విమల చిటపటలాడి పోయింది రోషంతో.

"ఆ ముసలావిడతో కూడా కూడా తిరుగుతూ పిల్ల కూడా మోటుదానిలా పల్లెటూరి గబ్బిలాయిలా తయారవుతోంది" విసుక్కుంది విమల.

ఆ మాటలకి రామారావులో బుస్సున కోపం పొంగింది. కానీ తమాయించుకున్నాడు. తల్లి అంటే రామారావుకి ఎంతో ప్రేమే కాదు ఆరాధన కూడా.

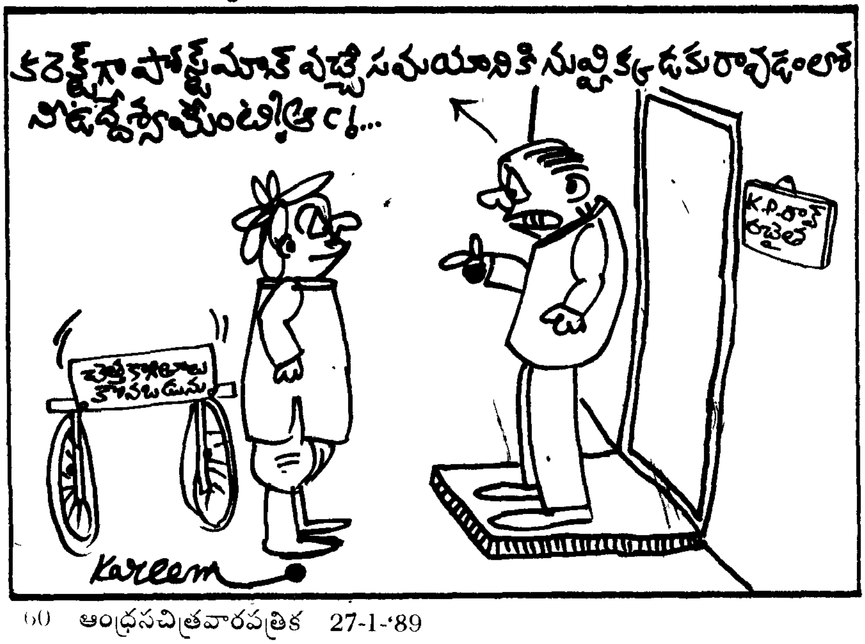

తండ్రి చిన్నతనంలో నే చనిపోతే రాజమ్మే తల్లీతండ్రీ అయి రామారావుని పెంచి పెద్ద చేసింది. ఒకసారి రామారావు బడి మానేసి స్నేహితులతో ఆటలాడాడని తెలిసి గంటసేపు ఎండలో నిలబెట్టి తనూ నిలబడింది.

తప్పు చేసింది నేనేగా, నువ్వు కూడా ఎండలో ఎందుకూ" అంటే-

"పిల్లలు తప్పుదారి పడితే, ఆ తప్పులో తల్లికీ భాగముందిరా, అందుకు". అని బదులు చెప్పి అలానే నిలబడింది. కొడుకుని ఎంత గారాబం చేసేదో, తప్పు చేస్తే అంతగానూ దండించేది.

ఆ రోజు నుండీ రామారావు ఏనాడూ బడి మానలేదు. రాజమ్మ కూడా కొడుకుని వేయి కళ్ళతో కనిపెట్టేది. మాష్టర్లందరి దగ్గిరకూ వెళ్ళి ఎలా చదువుతున్నాడో వాకబు చేసేది. తెలియనివి చెబుతుండమని అభ్యర్థించేది. రాత్రిళ్ళు కొడుకు చదువుకుంటున్నంత సేపూ మేలుకొని వుండి గమనిస్తూ వుండేది. ఆ వయసులో తల్లి చేసిన పునాదితో నే యూనివర్సిటీలో గోల్డు మెడల్ సంపాదించాడు రామారావు. తల్లి దగ్గర నేర్చుకున్న ఆత్మ విశ్వాసంతో నే స్వతంత్రంగా వ్యవసాయం చేసుకుంటూ, రైసుమిల్లు నడుపుతూ, ఊళ్ళో పెద్ద రైతుగా అందరి గౌరవం పొందుతున్నాడు.

తనుఈ రోజు ఈ స్థితిలో వుండటానికితన తల్లే కారణమని నమ్ముతాడు రామారావు.

'అమ్మ పెంపకంలో చిట్టితల్లి మాణిక్యంలా తయారవుతుంది. అది ఈ వయసులో నే అన్ని విద్యలూ, కథలూ నేర్చుకున్నది అమ్మ దగ్గిర కాదూ" రామారావు మాటల్లో, కళ్ళల్లో, తల్లి పట్ల గల ప్రేమాభిమానాలు ప్రతిఫలించాయి.

విమలకి భర్త చాదస్తానికి చిరాకు రెండింత లయింది.

"అఁ... ఈవిడేమో ఉప్పు కప్పురంబు అంటూ వేమన శతకం నేర్పిస్తోంది. శర్మగారి బడికిపంపిస్తుందట. అయనేమొ శ్రీరాముని దయచేతను... అంటూ సుమతీ చతకం నేర్పిస్తాడు! దాని చదువంతా నీతి శతకాలతో చతికిలబడుతుంది" వ్యంగ్యంగా ఎత్తిపొడిచింది.

"అసలు నన్నడిగితే ఈ రోజుల్లో ఆ నీతి శతకాలను వల్లె వేయించి ఆ శతకాలలోని నీతులూ... జీవిత సత్యాలూ మనసుకు హత్తుకునేటట్టుగా నేర్పించక పోవటమే, మనుష్యుల నైతిక, ప్రవర్తన నానాటికీ దిగజారి పోవటానికి గల కారణాలలో ఒకటని నా అభిప్రాయం" అన్నాడు నవ్వుతూ.

"చూడు విమలా! ఆ లతా వాళ్ళు ఎంతసేపూ తమ పిల్లలకి తెలుగు రాకపోయినా ఫర్వాలేదని అనుకుంటున్నారే కానీ తెలుగుదనం, తీయదనం ఎంత నష్టపోతున్నారో గుర్తించడంలేదు. వాళ్ళంతా అక్కర్లేదనుకుంటున్న తెలుగులో చదవటం చిన్నతనంగా నువ్వు అనుకోవటం ఏం బాగాలేదు. ఓర్పుగా నచ్చ చెప్పబోయాడు రామారావు.

"మాటల్లో మిమ్మల్ని నేనేం గెలవగలను?" నిరాశ పడింది. విమల మెడ చుట్టూ చేతులు వేసి అనునయించే ధోరణిలో అన్నాడు.

"మాటల్లో గెలవకపోతేనేం, మమకారంతో ఎనాడో నన్ను గెలిచావుగా".

"అయితే ఆ అధికారంతో నే అడుగుతున్నాను. చిట్టితల్లిని లతావాళ్ళ పిల్లలు చదివే కాన్వెంటులో చేర్పించండి. నేనింతవరకూ ఏ విషయంలో అయినా మీరు, అత్తయ్యా అవునన్నది కాదన్నానా?" అంటే విమల పట్టుదలగా.

రామారావు హతాశుడైపోయాడు. విమల తన పట్టు వదలదని గ్రహించాడు.

ఆ మర్నాడు తన ఫ్రెండు వెంకట్రావుకి వికాస్ కాన్వెంట్ ప్రిన్సిపాల్ తెలుసంటే తీసుకుని వెళ్ళాడు. అన్ని ప్రయత్నాలూ చేసివాళ్ళడిగినంతా డొనేషను, ఫీజులు కట్టి సీటు సంపాదించాడు.

చిట్టితల్లికి యూనిఫామ్ రెడీమేడ్ డ్రెస్సులు, బూట్లు, బాగ్ అన్నీ కొంటోంటే విమలకి ఎంతో ఉత్సాహంగా, ఆనందంగా వుంది. తన కూతురికి బంగారం భవిష్యత్తును బ్యాంకులో డిపాజిట్ చేసి పెడుతున్నట్టే మహదానంద పడిపోయింది!

రాజమ్మ మాత్రం ఈ విషయం తెలిసి నవనాడులూ కృంగిపోయినట్టుగా అయిపోయింది. 'ఇదేం చోద్యం'! అంటూ గోల పెట్టింది.

"రావుడూ ... అయిదారేళ్ళ వరకూ తల్లి బడిని మించిన బడి లేదన్నారు. దాని చదువుకి అప్పుడే ఏం తొందరొచ్చిందని పొరుగూళ్ళొ వుంచాలి? అది ఒక్క రోజన్నా అమ్మని విడిచి వాళ్ళ అమ్మమ్మగారింట్లో అయినా వుండలేదెప్పుడూ. అలాంటిది హాస్టళ్ళొ వుండగలదా? ఇల్లంతా తిప్పి తినిపిస్తే కానీ అన్నం తినని పసిపిల్లరా అది. చదువు పేరుతో దూరం చేయకండిరా. తల్లీ తండ్రీ లాలింపూ, బుజ్జగింపూ పిల్లలకి కావాల్సింది ఈ వయసులో నే. వాళ్ళ ముద్దు ముచ్చట్లు మనం చూసుకొనేదీ ఈ వయసులో నే. చుట్ట మొచ్చినట్టుగా శెలవులకి వచ్చిపోతుంటే, అనుబంధాలేం వుంటాయిరా?"

తల్లి వాదనలో ని నిజాన్ని రామారావు కాదనలేడు. అలా అని విమల కోరికను కాదని ఇంట్లో గొడవల్ని భరించేందుకు సిద్ధంగానూ లేడు. తన బాధను తనలో నే దాచుకుని రాయిలా మౌనంగా వుండి పోయాడు.

చిట్టితల్లికి కావలసినవన్నీ ఇచ్చి మళ్ళా వారం పది రోజులలో వచ్చి చూస్తానని ప్రిన్సిపాల్‌కి చెప్పి వచ్చారు.

చిట్టితల్లి వెళ్ళాక ఆ యిల్లు మౌన ముద్ర దాల్చినట్టుగా అయింది. ఆ యింట్లోని పెద్దవాళ్ళు ముగ్గురినీ, కలిపి వుంచిన మధుర మధురమైన పూల బంధమేదో వాడిపోయినట్టుగా ఒకరికొకరు సంబంధం లేని మనుష్యుల్లా ఎవరి పనులు వాళ్ళు చేసుకుంటున్నారు మౌనంగా!

ఇల్లంతా గిరగిరా గిలకలా తిరుగుతూ, చిలకలా ఎపుడూ ఏవో కబుర్లు చెబుతూండేది చిట్టితల్లి.

జిలిబిలి పలుకుల జాబిల్లిలా... బులి బులి నవ్వుల పాలవెల్లిలా అదర్నీ పరవశింప చేసిన చిట్టితల్లి సందడినంతా తనతో నే పట్టుకెళ్ళి పోయింది!

ఏ పని చేస్తున్నా రాజమ్మకి నిరంతరం చిట్టి తల్లిని గురించిన ఆలో చనలే! ఉయ్యాలలో ని

అసమాన యోధుడు

ఐర్లండ్‌లో కౌంటీక్లేర్ అనే చోట 1800 సంవత్సరంలో ఛార్లెస్ జేమ్స్ పాట్రిక్ మహూన్ అనే ఆయన జన్మించాడు. ఆ రోజు సేంట్ పాట్రిక్ డే కూడా. మహూన్‌కి"ది ఒగోర్ మాన్ మహూన్ ఆఫ్ ఎనిస్" అన్న బిరుదం ఉండేవి. 21 సంవత్సరంలో నే ఈయన "జస్టిస్ ఆఫ్ పీస్"గా ఎన్నికయ్యాడు. ఆయన బ్రిటిష్ పార్లమెంట్‌కి ఆరుసార్లు ఎన్నికయ్యాడు. ఈయనకి కత్తి యుద్ధం చేయడం హాబీ. ఖాళీ ఉన్న సమయాల్లో 13 సార్లు కత్తి యుద్ధాలు చేసి గెలుపొందాడు. ఈయన పొందినన్ని సైనికపరమైన గౌరవాలు, హూదాలు వేరెవరూ పొందలేదు. ఆయనఐరిష్ మిలీషియాలోనే కాకుండా టర్కీ, రష్యా, ఆస్ట్రియా, ఫ్రాన్స్, బ్రెజిల్, నికరాగువా, కోస్టారికా, పెరూ, యునైటిడ్ స్టేట్స్‌కు చెందిన సైన్యంలో కర్నల్‌గా పనిచేశాడు. అంతేకాదు. ఉరుగ్వే ఆర్మీలో జనరల్‌గానూ, బిలియన్ నేవీలో అడ్మిరల్‌గానూ నికరాగువన్ ప్రావిన్స్ గవర్నర్‌గానూ కూడా పని చేశాడు. 91 సంవత్సరాల వయస్సులో కన్నుమూసే నాటికి కూడా ఆయన ఆ శతాబ్దపు అత్యంత సుందరుడైన ఐరిష్ వ్యక్తిగా పరిగణించేవారు.

-కె. ఆర్. కె. మోహన్

పసివాడు ఏడుస్తోంటే... ఏడవకురా తమ్ముడూ అంటూ ఉయ్యాల వూపుతూ నాయనమ్మని అనుకరిస్తూ 'రామలాలీ... మేఘ శ్యామలాలీ' అంటూ ఆరిందాలా ముద్దుగా పాడే చిట్టితల్లి ...

పనసకాయ కోస్తోంటే... "పచ్చ పచ్చన తల్లి ... పసిడి పిల్లల తల్లి తల్లిని చీలిస్తే... తియ్యని పిల్లలు... ఏమిటో చెప్పుకో చూద్దాం." అంటూ తను. చెప్పిన పొడుపు కథ తనకే చెప్పే చిట్టితల్లి....

పెరుగు చిలుగుతోంటే వచ్చి చేయి చాపి నిలబడినపుడు ఏం కావాలంటే 'దోసెడు నీళ్ళల్లో జలకాలాడే దొరసానీ' అంటూ తెలివిగా అడిగి వెన్నముద్దను పెట్టించుకు తినే చిట్టితల్లి... కనుల ముందు కదులుతూంటే చెమ్మగిల్లిన కళ్ళను చెంగుతో తుడుచుకుంటూ, మనసు చిక్కబట్టుకుంటోంది రాజమ్మ.

ఈ యింటి మురిపాల మొలకను తీసుకెళ్ళి మరొక చోట పెట్టారు. అక్కడ వేళ్ళూనుతుందా? వుండగలుగుతుందా? ఈ ఆలోచనలతో ఎపుడూ దిగులుగా వుంటోంది రాజమ్మ.

పగలంతా నాన్నమ్మతో తిరిగినా, నిద్రపోయేటప్పుడు తప్పనిసరిగా అమ్మ మీద చేయి వేసిగాని నిద్రపోయేది కాదు చిట్టితల్లి. మనసులో ఏ దిగులు 'కాన్వెంటులో గొప్ప చదువు చదవుకుంటోంది' అనే భావనతో దిగమింగుతోంది విమల.

నిద్ర లేవగానే తండ్రి ప్రక్కలో చేరి నాన్నమ్మ దగ్గర విన్న కథలన్నీ వచ్చీరాని మాటలతో చెప్పేది. తండ్రి ఎంతో శ్రద్ధగా మైమరిచి వింటోంటే, 'నాన్నమ్మ, నీకీ కథలన్నీ చెప్పలేదా' అనడిగేది. రామారావు కూడా 'లేదమ్మా. నాన్నమ్మకి నువ్వంటేనే ఇష్టం. అందుకని నీకు చెబుతోంది. అయినా నువ్వు నాకవన్నీ చెబుతున్నావుగా' అంటూ నవ్వేవాడు. ఆ జ్ఞాపకాలతో మనసు బరువెక్కుతోంటే ... అస్థిమితంగా రోజులు గడుస్తున్నాయి అతనికి.

అక్కడ చిట్టితల్లి తల్లీ తండ్రీ తనని అక్కడ ఎందుకు వదిలి పెట్టారో అర్థం కావటంలేదు. గట్టిగా ఏడవటానికి కూడా భయమేసి బెంగ బెంగగా బెరుకు బెరుకుగా వుంటోంది. ఆగలేక ఆకలికి రెండు ముద్దలు తింటోంది. రాత్రిపూట మెలకువ వచ్చినపుడు అమ్మ కనిపించక... ఆయా కసురుతుందేమోననే భయంతో మెల్లగా ఏడిచేడిచి నిద్రపోతోంది.

ఏమడిగినా 'అమ్మ కావాలి' అనే ఒకే మాట అంటోంది దీనంగా చూస్తూ. ఆ రోజు అసలే చిరాకుగా వున్న టీచర్ చిట్టితల్లి ప్రవర్తనతో విసిగెత్తి 'నీకు అమ్మ కావాలి. మీ అమ్మకేమో నువ్వక్కర్లేక ఇక్కడ పడేసి వెళ్ళింది' అని చిరాకు పడింది.

ఆ మాట చిట్టితల్లి మనసులో బలంగా గుచ్చుకుంది. అమ్మ తనని ఇక్కడ ఎందుకు వదిలేసింది? నాన్న, నాన్నమ్మ ఎవరూ ఎందుకు కనిపించటం లేదు? అమ్మతో జట్టు ఢీకొట్టాలి. నాన్నమ్మ జట్టే వుంటానని చెప్పాలి... అమ్మ దగ్గరకు వెళ్ళాలి... ఆ పసి మనసులో అస్తమానూ ఇవే ఆలోచనలు. నిద్రలో కూడా 'అమ్మ' అన్న పలవరింతలే!

ప్రిన్సిపాలు అన్ని క్లాసులూ తిరుగుతూ చిట్టితల్లి గురించి అడిగింది టీచర్ని. ఈ నాలుగైదు రోజుల్లో ఎపుడు పలకరించినా 'అమ్మ కావాలి' అనే మాట తప్ప మరొకటి చెప్పలేదని టీచరు ఇంగ్లీషులో చెప్పింది.

ప్రిన్సిపాల్ చిట్టితల్లి దగ్గరకు వచ్చి 'నీకు మమ్మీ కావాలా' అనడిగింది. కాదని తలూపింది. 'అమ్మ కావాలి' అంది.

"అలాగే. మీ అమ్మను రమ్మంటాలే" అంటూ బుజ్జగించి 'టెంపరేచరు వున్నట్లుందే' అని హాస్టల్‌కి పంపి డాక్టర్‌కి ఫోను చేసింది. ఒకసారి వచ్చి చూసి వెళ్ళమని కార్డు వ్రాసి పడేసింది రామారావుకి.

ఆ కార్డు అందుకుని రామారావు, విమలా ఆదుర్దాగా ప్రయాణమయ్యారు.

"బెంగతో జ్వరం వచ్చిందేమొ. ఇంటికి తీసుకు వచ్చేస్తాము. ఎంత మనసు సరిపెట్టుకుందామన్నా నావల్ల కావటంలేదు." అన్నాడు రామారావు తల్లితో బయలుదేరే ముందు.

"ఇంత డబ్బు ఖర్చు పెట్టి ఇప్పుడు ..." అని విమల ఏదో అనబోతూంటే "ఇక నువ్వు మాట్లాడకు" అని కసురుకున్నాడు.

రాజమ్మ మనసు పొంగుతున్న పాలసముద్రమే అయింది. చిట్టితల్లికి ఇష్టమైన పిండివంటలు చేసి వుంచాలని హడావుడిగా వంట గదిలోకి దొరబడింది వాళ్ళు వెళ్ళగానే.

అక్కడ చిట్టితల్లి ఆయా నిద్రపోతూంటే ప్రక్క మీద నుండి లేచి బయటకు వచ్చింది. ఎవరకూ కనుపించకుండా క్రోటను మొక్కల వెనుక నక్కి నక్కి హాస్టలు గేటు నుండి స్కూలులోకి వచ్చింది. అప్పుడే బెల్ కొడదంతో ఇంటికి పోతున్న పిల్లల గుంపులో కలిసి స్కూలు బయటకు వచ్చేసింది.

జ్వరంతో నీరసంగా వున్నా అమ్మని చేరుకోవాలనే ఆరాటంతో తడబడే అడుగుల్ని కూడదీసుకుంటూ వడివడిగా అడుగులు వేసింది.

ఒంటరిగా వస్తోన్న చిట్టితల్లినీ, చెవులకున్న చిన్నబంగారు రింగుల్నీ రిక్షా సోములు ఆశగా చూసాడు. పలకరించి అమ్మ కోసం వూరు వెళ్తోందని తెలుసుకున్నాడు. తను పంపిస్తానని చెప్పి బస్‌స్టాండుకు తీసుకు వచ్చాడు. 'టిక్కెట్టు కొనాలి పాపా. ఇవి ఇస్తేగానీ ఇవ్వర'ని మెల్లగా చెప్పి చెవి రింగులు తీసేసుకున్నాడు. బస్సుని దూరం నుండి చూపించి 'అది ఎక్కితే మీ వూరు వెళ్తావు పాపా' అని చెప్పి వెనక్కి తప్పుకున్నాడు.

విమలా రామారావులు దిగిన బస్సులోకే చిట్టితల్లి జనంతో కలిసి ఎక్కబోయింది ఆరాటంగా. జ్వరంతో నీరసంగా వున్న చిట్టితల్లి పట్టు తప్పి పై మెట్టు మీద నుండి దబ్బున క్రింద పడిపోయింది. అక్కడ నేలమీద వున్న రాతికి తల తగిలి 'అమ్మా' అన్న ఆక్రందనతో మైకంలోకి జారిపోయింది.

'అయ్యో' అంటూ అంతా చేరుతోంటే, రిక్షా బేరం చేస్తోన్న విమలా రామారావు వచ్చి చూశారు. చిట్టితల్లి అక్కడికి ఎందుకు ఎలా వచ్చిందో అర్థం కాక షాక్ తగిలిన వాడిలా రామారావు నిలబడిపోయాడు. నిలువెల్లా నీరయి... కన్నీటి ఏరయి "హా చిట్టితల్లీ" అని అరుస్తూ విరుచుకు పడిపోయింది విమల.

హాస్పిటల్ బయట అందరూ నిలబడి ఎదురు చూస్తున్నారు డాక్టరు ఏం చెబుతాడా అని!

'అమ్మకోసం ఆరాటపడిన చిట్టితల్లి తల్లిని చూసుకుంటుందా?' టీచరు మౌనంగా రోదిస్తోంది.

"మా చిట్టితల్లి మళ్ళీ అమ్మా, నాన్నా అని పిలుస్తుందా? మా నట్టింట అడుగు పెడుతుందా?" శోకమూర్తుల్లా రామారావు, విమలా కూర్చున్నారు.

గాలి కూడా ఆగి ఆగి జాలి జాలిగా వీస్తోంది. □

మనసు

నా గుండె గూటిలో
రెక్కలు విప్పుకున్న ఆశల విహంగాలు
వాస్తవాల దిక్కుల్నిదాటి
ఊహల చుక్కల్లో విహరిస్తున్నప్పుడు
నా బ్రతుకొక నందన వనంలా
నా జీవితం వికసించిన నందివర్ధనంలా
కనిపించి
నా మనసు మయూరిలా నాట్యం
చేస్తుంది
నా కళ్ళ వాకిళ్ళలో
నిలిచి ఉన్న గతకాలపు చేదు
అనుభవాలు
వర్తమానపు వలయాన్ని ఛేదించుకుని
భవితవ్యపు అంతఃపొరలలోకి
తొంగిచూస్తున్నప్పుడు
నా బ్రతుకొక బీడు నేలలా
నా జీవితం మోడువారిన పూల తీగలా
అనిపించి
నా మనసు రెక్కలు తెగిన పక్షిలా గిలగిల
లాడుతుంది.

–మంతెన విజయలక్ష్మి